

TWORZYWA SZTUCZNE	NORMA BRANŻOWA	BN-74
	Wyroby z żywic poliestrowych	6331-04
	Krażki Estral	Grupa katalogowa X 26

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są krażki otrzymywane przez wycinanie z nieutwardzonych płyt Estral wg BN-72/6331-03.

1.2. Zakres stosowania normy. Postanowienia normy stosuje się w produkcji przy ocenie jakości krażków.

1.3. Określenia. Średnice krażków mierzone są w liniach angielskich: 1 linia angielska (") = $1/40$ cala = 0,635 mm.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Typy. Krażki Estral produkowane są w dwóch typach:

P — perłowe,

N — nieperłowe.

2.2. Przykład oznaczenia krażków perłowych (P) barwy białej (1100) średnicy 18" i grubości 2,5 mm:

KRAŻKI ESTRAL P/1100 18/2,5 BN-74/6331-04

3. WYMAGANIA

3.1. Wygląd zewnętrzny. Krażki Estral powinny mieć kształt okrągły bez jakichkolwiek zdeformowań powierzchni. Obrzeża krażków nie powinny być porowate. Powierzchnia krażków nie powinna mieć odprysków.

Krażki nie powinny mieć zakłóceń w ułożeniu pigmentu perłowego widocznych nieuzbrojonym okiem oraz nie mogą się różnić odcieniami barwy w jednej partii.

Jakość i liczba wad dopuszczalnych i niedopuszczalnych powinna być zgodna z wzorcami uzgodnionymi między producentem i odbiorcami.

Barwa — wg BN-72/6331-03.

3.2. Wymiary w mm — wg tabl. 1. Średnica powinna być jednakowa na całej grubości krażka, przy czym dopuszczalna jest wklęsłość podana w tabl. 2.

Tablica 1

Średnica w liniach angielskich	Grubość, mm					
	2,5 $\begin{matrix} +0,2 \\ -0,1 \end{matrix}$	3,0 $\pm 0,2$	3,5 $\pm 0,2$	4,0 $\pm 0,2$	4,5 $\pm 0,2$	5,0 $\pm 0,3$
	średnica, mm					
18	11,4 $\pm 0,3$	11,4 $\pm 0,3$	—	—	—	—
20	12,7 $\pm 0,3$	12,7 $\pm 0,3$	12,7 $\pm 0,3$	—	—	—
22	14,0 $\pm 0,3$	14,0 $\pm 0,3$	14,0 $\pm 0,3$	—	—	—
24	15,2 $\pm 0,3$	15,2 $\pm 0,3$	15,2 $\pm 0,3$	15,2 $\pm 0,3$	—	—
30	19,0 $\pm 0,4$	19,0 $\pm 0,4$	19,0 $\pm 0,4$	19,0 $\pm 0,4$	—	—
32	20,3 $\pm 0,4$	20,3 $\pm 0,4$	20,3 $\pm 0,4$	20,3 $\pm 0,4$	20,3 $\pm 0,4$	—
36	22,9 $\pm 0,4$	22,9 $\pm 0,4$	22,9 $\pm 0,4$	22,9 $\pm 0,4$	22,9 $\pm 0,4$	—
40	25,4 $\pm 0,5$	25,4 $\pm 0,5$	25,4 $\pm 0,5$	25,4 $\pm 0,5$	25,4 $\pm 0,5$	25,4 $\pm 0,5$
42	26,7 $\pm 0,5$	26,7 $\pm 0,5$	26,7 $\pm 0,5$	26,7 $\pm 0,5$	26,7 $\pm 0,5$	26,7 $\pm 0,5$
44	28,0 $\pm 0,5$	28,0 $\pm 0,5$	28,0 $\pm 0,5$	28,0 $\pm 0,5$	28,0 $\pm 0,5$	28,0 $\pm 0,5$

Zgłoszona przez Zjednoczenie Przemysłu Tworzyw Sztucznych ERG

Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Tworzyw Sztucznych ERG dnia 10 grudnia 1974 r. jako norma obowiązująca w zakresie produkcji od dnia 1 stycznia 1976 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 7/1975 poz. 19)

Tablica 2

Grubość krążka	Dopuszczalna maksymalna wklęsłość
mm	
2,5	0,1
3,0	0,2
3,5	0,2
4,0	0,2
4,5	0,2
5,0	0,3

3.3. Właściwości fizyczne i mechaniczne — wg tabl. 3.

Tablica 3

Wymagania	
a) Twardość HK, kG/cm ²	1000 ÷ 2000
b) Odporność na działanie 5-procentowego detergentowego proszku do prania Ixi w temperaturze 60°C, krążków barwy białej	wg 5.6.4

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Krążki Estral należy pakować do worków z włókien łykowych wg PN-71/O-79035 o wymiarach 840×540 mm. Każdy worek powinien być wiązany sznurkiem w czub i plombowany. W każdym worku powinny się znajdować krążki jednego asortymentu (typ, barwa, średnica, grubość) w ilości nie większej niż 30 kg.

Wewnątrz i na zewnątrz opakowania należy umieścić etykietę z napisem zawierającym co najmniej:

- nazwę i znak producenta,
- oznaczenie wg 2.2,
- datę produkcji,
- numer partii,
- masę netto,
- znak pakowacza lub znak KJ.

4.2. Przechowywanie. Krążki Estral należy przechowywać w pomieszczeniach suchych, w temperaturze nie przekraczającej 30°C, z zachowaniem przepisów przeciwpożarowych obowiązujących w zakładzie.

Okres przechowywania nie powinien być dłuższy niż 12 miesięcy, licząc od daty produkcji, z tym że nie dłużej niż 4 miesiące u producenta.

4.3. Transport — wg BN-72/6331-03.

5. BADANIA

5.1. Rodzaje badań. Każdą partię krążków Estral należy poddać następującym badaniom:

- a) sprawdzanie wyglądu zewnętrznego (3.1),
- b) sprawdzanie wymiarów (3.2),
- c) oznaczanie twardości (3.3a),

d) oznaczanie odporności na temperaturę w roztworze Ixi krążków białych (3.3b).

5.2. Wielkość partii. Za partię należy uważać nie mniej niż 50 kg i nie więcej niż 1000 kg krążków jednego asortymentu (typu, barwy, średnicy, grubości) wykonanej z tej samej partii surowców i według tej samej technologii.

5.3. Pobieranie próbek. W zależności od liczności partii należy pobrać w sposób losowy liczbę opakowań wg tabl. 4.

Tablica 4

Liczba opakowań w partii	Liczba opakowań, z których należy pobrać próbki
2 ÷ 5	2
6 ÷ 10	5
11 ÷ 20	10
21 ÷ 33	13

Liczbę krążków Estral do badań należy pobrać wg tabl. 5. W tabl. 5 podano również plan badania dwustopniowego wg PN-73/N-03021.

Liczbę sztuk krążków w 1 kg w zależności od ich średnicy i grubości podano w załączniku.

5.4. Przygotowanie próbek do badań. Próbki do sprawdzania barwy i wyglądu zewnętrznego należy uprzednio oczyścić flanelą w celu usunięcia talku.

5.5. Klimatyzacja próbek. Próbki do oznaczania twardości należy uprzednio umieścić w suszarce w temperaturze $80 \pm 2^\circ\text{C}$ na 3 h. Następnie należy je wyjąć z suszarki i po 24 h klimatyzacji w temperaturze $20 \pm 2^\circ\text{C}$ wykonać oznaczenie.

5.6. Opis badań

5.6.1. Sprawdzanie wyglądu zewnętrznego polega na stwierdzeniu zgodności z wymaganiami podanymi w 3.1. Oględziny należy przeprowadzić nieuzbrojonym okiem w świetle rozproszonym.

5.6.2. Sprawdzanie wymiarów. Należy sprawdzić grubość, średnicę i jej równomierność na całej grubości krążka suwmiarką lub śrubą mikrometryczną. Pomiar należy przeprowadzać tak, aby nie spowodować odkształcenia próbki.

5.6.3. Oznaczanie twardości HK należy wykonać wg PN-68/C-89030, stosując obciążenie podstawowe 50 kG. Oznaczanie należy przeprowadzić na krążkach o średnicy powyżej 14,0 mm i o grubości powyżej 4 mm.

5.6.4. Oznaczanie odporności na temperaturę w roztworze Ixi. Próbkę należy umieścić w zlewce zawierającej 5-procentowy roztwór Ixi 70. Zlewkę przykryć szkiełkiem zegarkowym i wstawić do

suszarki o temperaturze $60 \pm 2^{\circ}\text{C}$ na 2 h. W badanych próbkach po wyjęciu nie dopuszcza się zaniku efektu perlowego.

5.7. Ocena wyników badań — wg tabl. 5.

Tablica 5

Liczność partii sztuk	Wygląd zewnętrzny			Wymiary			Twardość			Odporność na temperaturę		
	E	m_1	m_2	E	m_1	m_2	E	m_1	m_2	E	m_1	m_2
1	2			3			4			5		
6 300 ÷ 16 000	60	1	4	25	0	2	6	0	2	6	0	2
	120	4	5	50	3	4	12	1	2	12	1	2
16 001 ÷ 40 000	100	2	5	40	0	3	10	0	3	10	0	3
	200	5	6	80	3	4	20	2	3	20	2	3
40 001 ÷ 100 000	180	4	7	60	1	1	18	1	3	18	1	3
	360	9	10	120	4	5	36	3	4	36	3	4
100 001 ÷ 250 000	250	5	9	100	2	5	25	1	4	25	1	4
	500	12	13	200	5	6	50	4	5	50	4	5
250 001 ÷ 630 000	400	8	14	180	4	7	40	2	5	40	2	5
	800	17	18	360	9	10	80	5	6	80	5	6
powyżej 630 000	600	11	18	250	5	9	60	3	7	60	3	7
	1200	26	27	500	12	13	120	7	8	120	7	8

E — liczba krążków, na których przeprowadza się badania w każdym stopniu.

m_1 — liczba sztuk niedobrych, przy której należy jeszcze uznać partię za zgodną z wymaganiami normy.

m_2 — liczba sztuk niedobrych, przy której należy już uznać partię za niezgodną z wymaganiami normy.

K O N I E C

ZAŁĄCZNIK

LICZBA SZTUK KRAŻKÓW W 1 kg W ZALEŻNOŚCI OD ICH ŚREDNICY I GRUBOŚCI

Średnica nominalna w liniach angielskich	Grubość, mm						
	mm	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0
liczba sztuk w 1 kg							
18	11,4	3139	2620	2246	1958	1742	1570
20	12,7	2534	2117	1814	1584	1411	1267
22	14,0	2088	1742	1483	1296	1152	1037
24	15,2	1771	1469	1267	1109	979	878
30	19,0	1138	936	806	706	634	562
32	20,3	994	821	706	619	547	490
36	22,9	778	648	562	490	432	389
40	25,4	634	533	446	389	346	319
42	26,7	576	475	403	360	317	288
44	28,0	524	432	367	328	289	262

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Zakłady Tworzyw Sztucznych ERG w Bieruniu Starym.

2. Dotychczasowe normy. Norma zastępuje ZN-68/MPCh/TS-248.

3. Normy związane

PN-68/C-89030 Tworzywa sztuczne. Oznaczanie twardości metodą wciskania kulki

PN-73/N-03021 Statystyczna kontrola jakości. Kontrola

odbiorcza według oceny alternatywnej. Plany badania

PN-71/O-79035 Opakowania transportowe. Worki z włókiem lękowych i z folii z tworzyw sztucznych. Sze-regi wymiarowe

BN-72/6331-03 Wyroby z żywic poliestrowych. Płyty Estral

4. Autorzy projektu normy — mgr inż. Jerzy Kuna i Zenona Zaprzalka.

19 **BN-74/6331-04 Wyroby z żywic poliestrowych. Krążki Estral**
X 26

zmiana 1
31.3.80 r.

1. W punkcie 3.3, tabl. 3 zmienia się następująco:

Tablica 3

Wymagania	
a) Twardość, HK, MPa (kG/cm ²)	98,1÷196,2 (1 000÷2 000)
b) Odporność na działanie 5-procentowego detergentu proszku do prania ixi w temperaturze 60°C krążków barwy białej	wg 5.6.4.

2. W punkcie 5.6.3, w pierwszym zdaniu, zamiast: 50 kG, powinno być: 490 N (50 kG).

(Biuletyn PKNMiJ nr 11-12/80 poz. 88)